

Indikátory aktívneho starnutia populácie

Last update: 13.12.2023

Prehlbujúci sa proces demografického starnutia v krajinách Európskej únie je realita, ktorá významným spôsobom ovplyvňuje prijímanie celého radu politických a sociálnych opatrení v snahe pozitívne ovplyvniť vývoj na národných úrovniach. Fenomén populačného starnutia je demografickým javom, jeho dôsledky však ovplyvňujú všetky sféry spoločnosti.

Dokumenty, zamerané na problematiku aktívneho starnutia nevymedzujú populačné starnutie do budúcnosti primárne ako záťaž pre spoločnosť, ale ako šancu jednotlivých spoločností pre dosahovanie vyššej úrovne ich rozvoja, súdržnosti a medzigeneračnej udržateľnosti. Cieľom je predovšetkým:

- vytvárať obyvateľstvu podmienky pre dlhší život v dobrom zdravotnom stave
- zostať aktívny v rôznych oblastiach, vrátane zamestnanosti a dobrovoľníckej činnosti po dlhšiu dobu a pôsobiť tým proti rastúcej nerovnosti v starobe
- posilniť integráciu starších mužov a žien v spoločnosti, vytvárať predpoklady pre ich dôstojný život
- prijímať opatrenia pre odstránenie diskriminácie na základe veku v akejkoľvek forme.

V roku 2013 bol v Slovenskej republike schválený **Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 až 2020** (PDF - 1,9 MB), ktorý bol aktualizovaný **Národným programom aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030** (PDF - 1,3 MB), s cieľom presadzovať a podporovať ľudské práva starších osôb cestou ich aktivizácie prostredníctvom verejných podporných politík. Nejde len o riešenie účasti starších osôb na trhu práce, ale aj o podporu ich celoživotného vzdelávania, občianskych a sociálnych aktivít mimo trhu práce, podporu ich nezávislosti, dôstojnosti, ekonomickej a sociálnej bezpečnosti, vrátane ochrany pred zlým zaobchádzaním v spoločnosti i v osobných vzťahoch.

Štatistiky o starnutí obyvateľstva sú prierezové a týkajú sa všetkých oblastí sociálnych a demografických štatistík, rovnako ako štátnych financií a verejného sektora. V roku 2012, v Európskom roku aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami, venoval Štatistický úrad SR tejto problematike osobitnú pozornosť vydaním publikácie **Obyvateľstvo SR v kontexte Európskeho roku aktívneho starnutia**, kde sú publikované indikátory aktívneho starnutia do roku 2011. Problematike aktívneho starnutia bolo venované aj monotematické vydanie časopisu Slovenská štatistika a demografia č. 3/2015.

Indikátory aktívneho starnutia produkované a diseminované Štatistickým úradom SR vychádzajú z odporúčaní Ekonomickej komisie OSN pre Európu (UNECE) prijatých na Konferencii európskych štatistikov v októbri 2016 a sú publikované v členení do týchto hlavných domén:

1. Obyvateľstvo a charakteristiky veku

Monitorujú zmeny vo vekovej štruktúre obyvateľstva s dôrazom na podiel obyvateľov vo vyššom a vysokom veku a ekonomickú závislosť staršieho obyvateľstva.

2. Účasť seniorov na trhu práce

Monitorujú postavenie obyvateľov v strednom a vyššom veku na trhu práce, ich schopnosť, resp. neschopnosť zamestnať sa a zostať tak aktívnymi a nezávislými bez ohľadu na vek.

3. **Životné podmienky**

Indikátory charakterizujú životné podmienky starších obyvateľov z hľadiska ich ohrozenia chudobou a sociálneho vylúčenia, úrovne sociálneho a dôchodkového zabezpečenia, príjmov a výdavkov domácností.

4. **Zdravie a faktory ovplyvňujúce zdravotný stav obyvateľstva**

Indikátory posudzujú zdravie ako faktor produktivity práce, podklad pre tvorbu konceptu kvality života, meranie potenciálnej zamestnanosti obyvateľov vo vyššom veku a dosiahnutého pokroku pri zvyšovaní prístupu k zdravotnej starostlivosti, jej kvalitu a udržateľnosť.

5. **Vzdelávanie a využívanie informačných a komunikačných technológií**

Charakterizujú staršie obyvateľstvo z hľadiska najvyššieho dosiahnutého vzdelania a jeho účasť na celoživotnom vzdelávaní a posudzujú zručnosti staršej generácie pri využívaní informačných a komunikačných technológií.